

**УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
“Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт”**

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Рэктар УА “ПДУ”

Д. М. Лазоўскі

“ ” 20__ г.

Рэгістрацыйны № УД-____/р.

«НАРОДНЫЯ РАМЁСТВЫ І ПРОМЫСЛЫ БЕЛАРУСІ»

вучэбная праграма для спецыялізацыі

1-21 03 01-01 01 “Гісторыя Беларусі”

спецыяльнасці 1-21 03 01 “Гісторыя (па накірунках)”

накірунку спецыяльнасці 1-21 03 01 01

“Гісторыя (айчынная і ўсеагульная)”

Факультэт: гісторыка-філагічны

Кафедра: айчыннай і ўсеагульнай гісторыі

Курс 5

Семестр 9

Лекцыі 8

Залік 9 семестр

Практычныя (семінарскія)

заняткі 4

Усяго аўдыторных

гадзін па дысцыпліне 12

Усяго гадзін

Форма атрымання вышэйшай

па дысцыпліне 76

адукцыі *завочная*

Склала Мішына В. І., старшы выкладчык кафедры айчыннай і ўсеагульнай гісторыі

2010 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове вучэбнай (базавай) праграмы па дысцыпліне «Народныя рамёствы і промыслы Беларусі» для спецыялізацыі 1-21 03 01-01 01 “Гісторыя Беларусі” спецыяльнасці 1-21 03 01 “Гісторыя (па накірунках)” накірунку спецыяльнасці 1-21 03 01 01 “Гісторыя (айчынная і ўсеагульная)”, зацверджанай Навукова-метадычным саветам УА “Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт” (рэгістрацыйны № УД-_____/баз.

Разгледжана і рэкамендавана да зацвярджэння у якасці рабочага варыянта на паседжанні кафедры айчыннай і усеагульнай гісторыі

Загадчык кафедры _____

Адобрана і рэкамендавана да зацвярджэння метадычнай камісіяй гісторыка-філалагічнага факультэта

Старшыня _____

Адобрана і рэкамендавана да зацвярджэння Навукова-метадычным саветам УА “Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт”

Старшыня _____

ЗМЕСТ

1. ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА	4
1.1. Мэты і задачы курса	4
1.2. Структура і змест курса	5
2. ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ	6
2.1. Лекцыйны курс	6
2.2. Семінарскія заняткі	10
4. ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ	12
4.1. Асноўная і дадатковая літаратура	12
4.3. Спіс пытанняў да заліка	15

1. ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

1.1. Мэты і задачы курса

Спецкурс “Народныя рамёствы і промыслы” адносіцца да цыклу дысцыплін спецыялізацыі. Паводле адукацыйнага стандарту для першай ступені вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці 1-21-03-01 “Гісторыя”, пасля вывучэння дысцыплін спецыялізацыі, выпускнік павінен

ведаць:

- месца і задачы вывучаемых дысцыплін у кантэксце іншых прадметаў спецыяльнасці,
- крыніцы, гістарыяграфію і метады даследавання па абранай спецыялізацыі,

умець:

- вызначаць і прымяняць канкрэтныя спосабы, формы і метады рашэння практычных задач па спецыяльнасці,
- ажыццяўляць і арганізоўваць пошук інфрамацыі па абранаму накірунку,
- прымяняць атрыманыя веды ў стандартных сітуацыях і пры вырашэнні задач высокага ўзроўню няпэўнасці.

Спецкурс “Народныя рамёствы і промыслы” павінен садзейнічаць больш глыбокаму засваенню студэнтамі ведаў аб асобных аспектах традыцыйнай культуры беларусаў, агульнай і лакальнай тэрміналогіі, звязанай з традыцыйнамі вытворчымі тэхналогіямі.

Мэта выкладання спецкурса - фарміраванне ў студэнта комплексных гісторыка-этнаграфічных ведаў аб заканамернасцях і асаблівасцях развіцця рамёстваў і промыслаў у сацыяльна-эканамічным, тэхналагічным і соцыякультурным аспектах.

Задачамі выкладання спецкурса з’яўляюцца:

- высвятленне ролі і месца спецкурса ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста з гістарычнай адукацыяй,
- вызначэнне асноўных тэндэнцый развіцця беларускіх народных рамёстваў і промыслаў, характарыстыка іх лакальных і рэгіянальных асаблівасцей,
- характарыстыка асноўнага асартыменту традыцыйных рамесных вырабаў, вызначэнне іх функцыянальнай і сімвалічнай ролі ў кантэксце традыцыйнай культуры,
- вызначэнне ролі і месца рамёстваў і промыслаў у культурна-бытавым комплексе этнасу.

1.2. Структура і змест курса

Змест курса складаюць 11 тэматычных блокаў, прысвечаных асобным промыслам і рамёствам. У кожным блоку разглядаюцца асноўныя этапы іх развіцця, тэхналагічныя працэсы, асартымент і функцыянальнае прызначэнне рамесных вырабаў. Значная ўвага ўдзяляецца таксама месцу і ролі рамёстваў і рамесных вырабаў у сістэме традыцыйнай духоўнай культуры.

2. ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

2.1. Лекцыйны курс

№ п/п	Назва і змест раздзела, тэмы	Аб'ём у гадзінах
	Рамёствы і промыслы як гістарычная катэгорыя Уводзіны ў курс. Паняцце «рамёствы і промыслы». Класіфікацыя промыслаў і рамёстваў. Стадыі гістарычнага развіцця. Вывучэнне рамёстваў і промыслаў. Асноўныя тэндэнцыі развіцця рамёстваў і промыслаў. Спецыялізацыя рамеснай вытворчасці. Сувязь з земляробствам. Універсальны характар феадальнай гаспадаркі – шырокая база народнага ўмельства. Узнікненне цэхаў і ўплыў іх на рамяство. Падзел працы і актыўныя гандлёвыя сувязі. Геаграфічная спецыялізацыя. Узнікненне мануфактур. Заводы і фабрыкі. Саматужна-рамесная вытворчасць. Міфалагічны аспект бытавання рамёстваў і промыслаў. Сімволіка і рытуальныя функцыі рамесных і прамысловых вырабаў.	2
1.	ЗДАБЫВАЮЧЫЯ ПРОМЫСЛЫ.	
1.1.	Збіральніцтва і рыбалоўства як старажытныя формы гаспадарчай дзейнасці людзей. Асноўныя тэндэнцыі развіцця збіральніцтва. Віды збіральніцтва. Прававая рэгламентацыя збіральніцтва. Рыбалоўства. Гаспадарчае асваенне першабытным чалавекам азёраў і рэк. Археалагічныя знаходкі. Рыбалоўныя прылады і прыстасаванні. Рыбалоўныя брацтвы. Прамысловы лоў. Арцелі рыбакоў. Правое рэгуляванне рыбалоўства.	2
1.2.	Паляўніцтва як першааснова дзейнасці чалавека. Вызначэнне паняццяў “паляўніцтва” і “паляванне”. Асноўныя этапы развіцця паляўніцтва. Паляўнічая зброя, яе развіццё. Прыстасаванні і спосабы палявання. Паляўнічае права як сістэма.	
1.3.	Бортніцтва і пчалярства. Асноўныя этапы развіцця бортніцтва. Бортныя прылады і прыстасаванні. Бортныя цэхі. Бортнае права і бортная даніна. «Мядовы бунт». Калоднае пчалярства. Рамавае пчалярства. Зоська Верас і яе дзейнасць у пчалярстве. Пчалярства на сучасным этапе. Здабываючыя промыслы ў фальклоры, народных звычаях, прыкметах і павер'ях.	

1.4.	Лесахімічныя промыслы. Вытворчасць жалеза і шкларобства. Традыцыйныя формы і спосабы вытворчасці вугалю, дзэгцю, смалы, паташу. Асноўныя прыстасаванні. Прамысловае здабыванне жывіцы. Сучасны стан лесахімічных промыслаў. Нарыхтоўка і сплаў лесу. Адыходніцтва. Вытворчасць і апрацоўка жалеза. Дадзеныя тапанімікі. Галоўныя этапы ў развіцці жалезаробства. Рудні, праца на іх. Шкларобства. Сыравінная база. «Лясныя гуты» і іх дзейнасць. Віды шклянага посуду і тэхалагічны працэс.	
2.	БЕЛАРУСКІЯ НАРОДНЫЯ РАМЁСТВЫ	
2.1.	Дрэваапрацоўчыя рамёствы Гісторыя развіцця дрэваапрацоўчых рамёстваў. Геаграфічная спецыялізацыя. Цяслярскае рамяство, формы развіцця. Лакальныя асаблівасці цяслярства. Спалучэнне са сталярным рамяством. Асноўныя вырабы сталярства. Бандарнае рамяство: асноўныя прылады, прыстасаванні і асартымент вырабаў. Народная разьба па дрэву Гістарычныя звесткі. Віды дэкаратыўнай разьбы. Матэрыялы і інструменты.Знадворнае аздабленне народнага жылля. Аздабленне прадметаў побыту. Уплыў мастацкіх стыляў. Матывы і семантыка разьбы. Народнае дойлідства ў звычаях і абрадах. Вырабы дрэваапрацоўчых рамёстваў у звычаях, абрадах і вераваннях беларусаў.	2
2.2.	Беларускае народнае ганчарства Гістарычныя формы ганчарнага рамяства. Нацыянальная своеасаблівасць, мясцовыя традыцыі. Развіццё ганчарства ў розныя гістарычныя перыяды. Асноўныя ганчарныя цэнтры на Беларусі. Лакальныя адметнасці ганчарных вырабаў. Нарыхтоўка сыравіны, народныя веды аб якасцях гліны. Тэхнікі фармоўкі і вытворчы працэс. Спосабы утылітарна-дэкаратыўная апрацоўкі вырабаў. Традыцыйныя формы народнай керамікі, іх функцыянальнае прызначэнне. Беларуская гліняная цацка, яе асаблівасці. Ганчарныя вырабы ў вераваннях і абрадах беларусаў.	
2.3	Беларускае народнае кавальства 3 гісторыі кавальскага рамяства. Гарадское і сельскае кавальства. Спецыялізацыя кавальства. Кавальскае рамяство як спадчыннае. Кузня як спецыфічнае вытворчае памяшканне. Сыравіна,	

	прылады і прыстасаванні. Асноўныя групы кавальскія вырабаў, іх функцыянальнае прызначэнне і мастацкія якасці. Сучаснае мастацкае кавальства. Кавальства і кавальскія вырабы ў вераваннях, звычаях і абрадах беларусаў.	
2.4.	Народнае ткацтва і вышыўка Асноўныя тэндэнцыі развіцця ткацтва. Сацыяльна-эканамічныя ўмовы, бытавыя патрэбы. Формы развіцця ткацкага рамяства. Ткацкія мануфактуры. Цэнтры ткацтва на Беларусі Падрыхтоўка сыравіны. Прылады і прыстасаванні для ткацтва. Тэхніка і спосабы вырабу тканін. Асноўныя ткацкія вырабы і іх выкарыстанне ў побыце. Лакальная спецыфіка беларускіх народных тканін. Вышыўка як старажытны спосаб арнаментцыі тканіны. Вышываныя рэчы. Матэрыял і тэхнічныя прыёмы вышыўкі. Рэгіянальныя і лакальныя асаблівасці беларускай народнай вышыўкі. Вышываны і тканы арнамент, яго віды, кампазіцыя і семантыка. Вышываныя і тканыя вырабы ў народных вераваннях, звычаях і абрадах.	2
2.5.	Сукнаробства і шапавальства Гісторыя развіцця валюшнага рамяства. Шапавальства як адыходны промысел. “Катрушніцкі лемезень”. Сыравіна і працэс яе падрыхтоўкі. Прылады і прыстасаванні. Сукнавальні і іх дзейнасць. Асартымент вырабаў валюшнага рамяства.	
2.6.	Пляценне на Беларусі. Пляценне як хатняе рамяство. Сувязь з земляробствам. Асноўная сыравіна, яе загатоўка. Віды і тэхнікі пляцення. Матывы арнаментыкі. Плеценыя вырабы, іх выкарыстанне. Дэкаратыўныя і пластычныя магчымасці саломы. “Беларуская саломка” як від народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Рытуальныя і сімвалічныя функцыі плеченых вырабаў.	
2.7.	Гарбарства і кушнерства Апрацоўка скуры - старажатнае рамяство беларусаў. Гісторыя развіцця. Мануфактуры, скуранныя майстэрні. Спосабы і тэхніка вырабу скур. Шавецкае рамяство. Апрацоўка аўчын і іх выкарыстанне ў народным побыце. Вырабы гарбарства і кушнерства ў народных звычаях і абрадах.	
2.8.	Народныя рамёствы і промыслы на сучасным этапе.	

	Рамяство ў сучасны перыяд. Асваенне лепшых традыцый народнага рамяства. Мастацкія промыслы як спецыялізаваная дзейнасць майстроў. Стварэнне новых вытворчых аб'яднанняў і фабрык мастацкіх вырабаў. Закон аб індывідуальнай працоўнай дзейнасці і адраджэнне народных мастацкіх промыслаў. Дамы рамёстваў. Рэканструктарскі рух. Прававое рэгуляванне народных рамёстваў на сучасным этапе.	
	Усяго	8

2.2.Семінарскія заняткі

№ п/п	Тэмы заняткаў, іх змест	Аб'ём у гадзінах
1.	Здабываючыя промыслы і іх прававая рэгламентацыя 1. Звычайна-прававое рэгуляванне здабываючых промыслаў 2. Рэгуляванне здабываючых промыслаў заканадаўствам Вялікага княства Літоўскага. 3. Прававая рэгламентацыя здабываючых промыслаў у Новы і Навейшы час.	
2.	Здабываючыя промыслы ў звычаях, вераваннях і фальклору беларусаў. 1. Звычаі, вераванні, прыкметы, звязаныя з рыбалоўствам. 2. Звычаі, вераванні, прыкметы, звязаныя з паляўніцтвам. 3. Звычаі, вераванні, прыкметы, легенды і паданні, звязаныя з пчалярствам.	
3.	Дрэваапрацоўчыя рамёствы. 1. Беларускае народнае дойлідства ў звычаях, вераваннях і абрадах. 2. Вырабы дрэваапрацоўчых рамёстваў у інтэр'еры традыцыйнага беларускага жылля. 3. Народная разьба па дрэве: віды, семантыка і функцыянальнае прызначэнне.	
4.	Беларускае народнае ганчарства. 1. Асноўныя віды ганчарных вырабаў і іх функцыянальнае прызначэнне. 2. Ганчарства і ганчарныя вырабы ў народных вераваннях, прыкметах і абрадах. 3. Беларуская гліняная цацка: гісторыя, функцыі і рэгіянальная спецыфіка.	2
5.	Беларускае народнае кавальства. 1. Асноўныя віды кавальскіх вырабаў і іх функцыянальнае прызначэнне. 2. Кавальства і кавальскія вырабы ў народных вераваннях, прыкметах і абрадах. 3. Беларускія каваныя крыжы.	

6.	Беларускае народнае ткацтва і вышыўка. 1. Асноўныя віды беларускіх народных тканін. 2. Асноўныя віды беларускай народнай вышыўкі 3. Беларускі народны арнамент: віды, кампазіцыя і семантыка. 4. Вышыванія і тканія рэчы ў народных вераваннях, звычаях і абрадах.	
7.	“Беларуская саломка” як від дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. 1. Гісторыя ўзнікнення “беларускай саломкі”. 2. Знакамітыя майстры “беларускай саломкі” і іх вырабы.	
8.	Народныя рамёствы і промыслы на сучасным этапе. 1. Паняцце “народныя мастацкія промыслы”. Асноўныя формы бытавання народных мастацкіх промыслаў. 2. Асноўныя віды народных мастацкіх промыслаў. 3. Правое рэгуляванне народных мастацкіх промыслаў і рамёстваў на сучасным этапе.	2
	Усяго:	4

4. ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ

4.1. АСНОЎНАЯ І ДАДАТКОВАЯ ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Беларусь: Т. 1. Прамысловыя і рамесныя заняткі. Мн.,1995.
2. Беларусь: Т. 8. Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва. Мн., 2005.
3. Бобринский А.А. Гончарство Восточной Европы. М.,1978.
4. Болбас М.Ф. Развитие промышленности в Белоруссии. Мн.,1966.
5. Валодзіна Т. Семантыка рэчаў у духоўнай спадчыне беларусаў. – Мн., 1995.
6. Браім і. М. Рыбалоўства ў Беларусі. Мн.,1976.
7. Гурков В.С., Терехин С.Ф. Бортничество в Белоруссии. Мн.,1980.
8. Гурков В.С.,Терехин С.Ф. Занятие издревле благородное. Мн., 1987.
9. Деркачев Н.Д. Поташное производство. Л.,1932.
10. Зямля стаіць пасярод свету... Беларuskія народныя прыкметы і павер'і. Кніга 1. /Укладальнік У. Васілевіч. Мн, 1996.
11. Елатомцева И.М. Художественная керамика Советской Белоруссии. Мн., 1966.
12. Игнатенко А.П. Ремесленное производство в городах Белоруссии в XVII-XVIII вв. Мн.,1963.
13. Курилович А.Н. Белорусское народное ткачество. Мн.,1981.
14. Лакотка А. І. Пад стрэхамі прашчураў. Мн.: Полымя, 1995.
15. Лебедева Н.И. Прядение и ткачество восточных славян. М.,1956.
16. Маслова Г.С.Орнамент русской народной вышивки. М.,1978.
17. Милюченков С.И. Белорусское народное гончарство. Мн., 1984.
18. Молчанова Л.А. Материальная культура белоруссов. Мн.,1968.
19. Помнікі этнаграфіі. Мн.,1981
20. Промыслы і рамёствы Беларусі. Мн.,1984.
21. Пяткевіч Ч. Рэчыцкае Палессе (Серыя “Беларускі кнігазбор”). – Мн., 2004
22. Рак Р. Да пытання аб геаграфічным размеркаванні дробнарамеснай прамысловасці. Мн.,1932.
23. Сахута Я.М.Беларуская народная кераміка. Мн.,1987.
24. Сахута Я. М. Беларускае народнае дэкаратыўна-прыкладное мастацтва. Мн., 2001.
25. Сахута Я.М.Беларускае народнае мастацкае кавальства. Мн.,1990.
26. Сахута Я.М. Народное искусство и художественные промыслы Белоруссии. Мн., 1982.
27. Сахута Я.М. Народная резьба па дрэву. Мн.,1978.

28. Сахута Я. М. Народныя мастацкія рамёствы Беларусі. Мн., 2001.
29. Сахута Е.М., Говор В.А. Художественные ремесла и промыслы Белоруссии. Мн.,1988.
30. Сахута Я.М. Беларускае народнае мастацтва.Мн.,1997.
31. Терехин С.Ф. Охота в Белоруссии. Мн., 1986.
32. Титов В.С. Народные деревообрабатывающие промыслы Белоруссии. Мн.,1976.
33. Фадзеева В.Я. Сімволіка ручніка //Спадчына.1990., №2.
34. Фадзеева В.Я. Беларуская народная вышыўка. Мн.,1991.
35. Фадзеева В.Я. Беларускі ручнік. Мн.,1997.
36. Цітоў В. С. Этнаграфічная спадчына. Беларусь. Краіна і людзі. Мн., 1996.
37. Цітоў В. С. Этнаграфічная спадчына. Беларусь. Традыцыйна-бытавая культура. Мн, 1997.
38. Яніцкая М..М.Вытокі шкларобства Беларусі. Мн., 1980.
39. Яніцкая М..М. Беларускае мастацкае шкло. Мн., 1977.
40. Этнаграфія Беларусі. Энцыклапедыя. Мн., 1989.

Дадатковая

41. Арнаменты Падняпроўя / аўт. тэксту Г.Р. Нячаева і інш.; навук. рэд. Я.М. Сахута; Мн.,2004.
42. Беларускі ткацкі арнамент перабіранай і закладной тэхнікі. / Сабрала А. Астрэйка. – Мн., 1929.
43. Белоруссия в эпоху феодализма. Мн.,1961,т.3.
44. Беларускае народнае адзенне. Мн.,1975.
45. Беларускае народнае жыллё. Мн., 1973.
46. Восеньскія і талочныя песні.Мн., 1981.
47. Верхнее Поднепровье и Белоруссия. Мн, 2006.
48. Грынблат М.Я. Сялянскія промыслы і рамёствы ў Беларусі у XIX-пачатку XXст. –Весці АН БССР.1957,№2
49. Гурин М. Кузнечное ремесло Полоцкой земли IX-XIII вв. Мн., 1987.
50. Гусоўскі М. Песня пра зубра. Мн.,1973.
51. Живописная Россия. Литовское и Белорусское Полесье. Репринтное воспроизведение издания 1882 г. – Мн, 1994.
52. Козловский П.Г.Крестьяне Белоруссии во второй половине XVII-XVIII в. Мн.,1969.
53. Копыский З.Ю. Экономическое развитие городов Белоруссии в XVI –первой половине XVII в. Мн.,1966.

54. Копыцкий З.Ю Социально-политическое развитие городов Белоруссии XVI –первой половине XVII вв. Мн.,1975.
55. Лакотка А.І. Драўлянае сакральна-манументальнае дойдства Беларусі. - Мн.: 2003.
56. Лабачэўская В. Зберагаючы самабытнасць 3 гісторыі народнага мастацтва і промыслау Беларусі - Мн, 1998.
57. Лобачевская О.А. Кузнецов Н.М. Возьми простую соломку. Мн.,1988.
58. Лобачевская О. А., Зимина З. И. Белорусский народный костюм. Крой, вышивка и декоративные швы. Мн., 2009.
59. Лабачэўская В. Повазь часоў: Беларускі ручнік.
60. Лобач У. А. Этнаграфія Беларусі. Вучэбна-метадычны комплекс. Наваполацк, ПДУ, 2006 г.
61. Матэрыялы да гісторыі мануфактуры Беларусі ў часы распаду феадалізму. Мн.,1935.
62. Мелешко В.И. Очерки аграрной истории Восточной Белоруссии. Мн.,1973.
63. Народная культура Беларусі : энцыкл. давед. / пад агул. рэд. В.С. Цітова; Мн. : БелЭн, 2002.
64. Никольский М.Н. Жывелы у звычаях, абрадах і вераваннях беларускага сялянства. Мн.,1933.
65. Никифоровский Н.Я. Очерки простонароднаго життя-быття в Витебской Белоруссии и описание предметов обиходности. Витебск .1895.
66. Прыказкі і прымаўкі. Мн.,1976.
67. Раманюк М. Беларускія народныя крыжы. - Вільня : Наша Ніва, 2000.
68. Романов Е. Р. Белорусский сборник. Вып. 8 Быт белоруса. – Вильна, 1912
69. Селівончык. В. І. Ткацтва на дошчачках. Мн, 2009.
70. Сергачев, С.А. Белорусское народное зодчество. - Мн., 1992.
71. Статут Вялікага Княства Літоўскага 1588г. Мн.,1989.
72. Традыцыйная мастацкая культура беларусау : у 6 т. Т. 2 : Віцебскае Падзвінне / Т. Б. Варфаламеева [и др.]. - Мн., 2004.
73. Шкут Н.Н. Белорусские художественные промыслы: Изделия из соломки и лозы. Мн,1985.
74. Шпилевский П. М. Путешествие по Полесью и Белорусскому краю. Мн, 2004.
- Якімовіч Ю. Я. Драўлянае дойдства беларускага Палесся XVII-XIX стст. – Мн., 1978.

4.2. СПІС ПЫТАННЯЎ ДА ЗАЛІКА

1. Паняцце «рамёствы і промыслы». Класіфікацыя промыслаў і рамёстваў.
2. Асноўныя этапы вывучэння рамёстваў і промыслаў.
3. Асноўныя тэндэнцыі развіцця рамёстваў і промыслаў ад старажытнасці да сярэдзіны 19 ст.
4. Асноўныя тэндэнцыі развіцця рамёстваў і промыслаў у другой палове 19 –пач. 21 стст.
5. Здабываючыя промыслы: збіральніцтва і рыбалоўства.
6. Здабываючыя промыслы: паляўніцтва.
7. Здабываючыя промыслы: бортніцтва і пчалярства.
8. Прававое рэгуляванне здабываючых промыслаў.
9. Здабываючыя промыслы ў народных звычаях, прыкметах і павер'ях.
- 10.Развіццё лесахімічных промыслаў на Беларусі.
- 11.Нарыхтоўка і сплаў лесу.
- 12.Вытворчасць шкла і жалеза на Беларусі.
- 13.Дрэваапрацоўчыя рамёствы: цяслярства (дойлідства) і сталярства.
- 14.Дрэваапрацоўчыя рамёствы: бондарства і стальмаства.
- 15.Народная разьба па дрэве: віды, функцыянальнае прызначэнне і семантыка.
- 16.Народнае дойдства: звычаі і абрады.
- 17.Сталярныя і бандарныя вырабы ў вераваннях і абрадах беларусаў.
- 18.Гісторыя развіцця беларускага народнага ганчарства.
- 19.Тэхналогія ганчарнай вытворчасці, сыравіна і прыстасаванні. Асноўныя віды ганчарных вырабаў.
- 20.Галоўныя цэнтры ганчарнай вытворчасці на Беларусі. Рэгіянальныя асаблівасці беларускай народнай керамікі.
- 21.Гісторыя развіцця беларускага народнага кавальства.
- 22.Тэхналогія кавальскай вытворчасці, сыравіна і прыстасаванні. Асноўныя віды кавальскіх вырабаў.
- 23.Міфалагічны вобраз каваля ў беларускай традыцыйнай культуры.
- 24.Гісторыя развіцця беларускага народнага ткацтва.
- 25.Сыравіна і абсталяванне для ткацтва. Асноўныя тэхналагічныя прыёмы.
- 26.Асноўныя віды і лакальныя асаблівасці беларускіх народных тканін.
- 27.Гісторыя развіцця вышыўкі на Беларусі.
- 28.Матэрыялы для вышыўкі. Асноўныя прыёмы вышыўкі.
- 29.Асноўныя віды вышываных тканін. Лакальныя асаблівасці беларускай народнай вышыўкі.
- 30.Беларускія народныя тканіны ў вераваннях і абрадах беларусаў.
- 31.Арнамент у народным ткацтве і вышыўцы, яго размяшчэнне, кампазіцыя і семантыка.
- 32.Пляценне: сыравіна, тэхналогія і асноўныя вырабы.

33. Беларуская саломка як від дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва.
34. Апрацоўка воўны і асноўныя вырабы з яе.
35. Гарбарства, кушнерства і шавецтва.
36. Вырабы гарбарства, кушнерства і шавецтва у вераваннях і абрадах беларусаў.
37. Народныя мастацкія промыслы.
38. Сучасны стан развіцця народных рамёстваў і промыслаў. Дзейнасць прадпрыемстваў мастацкіх промыслаў на Беларусі.